

## המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

## מד.

עין משפט  
נר מצוה

קו א מ"י פ"ג מהל' גזלה ה"ל יא טו"ע  
ח"מ פ"י ר"ב ט"י ה'  
קח ב מ"י שם ה"ל י'  
סמג ע"ש עג  
טו"ע ח"מ שם ע"י ג'  
ק"ב ג ד מ"י שם הלכה  
י' ועיין בהשגות  
ובמגיד משנה טו"ע שם  
סעי' ב'  
א ה מ"י פ"י מהל' מוכר ה"ל ג סמג  
ע"ש פ"ט טו"ע ח"מ פ"י  
ר"ב ט"י ה'  
ב ד מ"י שם טו"ע שם  
וסעי' ה'  
ג ד ח מ"י שם ה"ל ה'  
טו"ע שם סעי' ח'  
ד ט מ"י שם פ"ה ה"ל א'  
סמג שם טו"ע שם  
סעי' א'  
ה י מ"י שם פ"ה ה"ל א'  
וה"ל ד' סמג שם  
טו"ע ח"מ שם ק"מ סעי'  
א'  
ו ב מ"י שם טו"ע שם  
וסעי' ה'  
ז ד מ"י שם פ"י ה"ל א'  
וה"ל ג' סמג שם  
טו"ע ח"מ פ"י ר"ב ט"י  
א' וסעי' ד'

## רבינו חננאל

אין לי אלא הוא אמר  
לעבדו או לשלוחו ושלחו  
בו ד מניין ת"ל על כל  
חייב פשע אפי' בדיבור  
חייב וקיימא לן כב"ה  
דב"ש במקום ב"ה אינה  
משנה. היטה את החבית  
ונטל ממנה רביעית  
ונשברה אינו משלם אלא  
רביעית פ"י בגון שהיטה  
את החבית ונטל ממנה  
רביעית והושיבה כמו  
שהיטה ודוק ואחר כך  
נשברה ויבוקא היטה ולא  
טיילתה ולא נטלה הוא  
שמשלם הרביעית בלבד  
ודוקא נשברה אלא  
החמיצה משלם כולה  
שהוא גרם לה להחמיץ  
שכל זמן שהיא מליאה  
אינה מחמצת ואם מפחית  
מעט ממנה ממהרת  
להחמיץ. וזה פ"י גיריה  
הגביה והניח ליה. הגביה  
ונטל ממנה רביעית  
ונשברה משלם כולה.  
אוקמה שמואל כיון  
שהגביה ליטול ממנה  
אצ"פ שלא נטל משלם  
כולה דמיא ליה דתיהוי  
הא חבית כולה בסיס  
לרביעית זו כי בחיות זו  
הרביעית בתוך החבית  
משתמרת ואינה מפנה  
טעמה ולא ריחה. אבל  
המגביה ארנקי ליטול  
ממנה דינו ולא נטל ונגנב  
או נאבד עלתה בתיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף  
והכסף אינו קונה את הזהב  
כך היה רבי שונא בזקנותו  
מאי טעמא אידי דכסף  
הוא חרף הוי טיבעא  
דחבא דליתיה חרף הוי  
פירא. וקני ליה פירא  
לטיבעא וכן הלכה.

**הזהב.** הנחושת קונה את הכסף. האי אליטריך דאע"ג דבאתרא דמסגי פריטי חריפין טפי ט' [מכסף] הוה פירא משום דאיכא אתרא דלא מסגי כדאמר בגמרא (עמוד ב) אף תימה אמאי אליטריך למימני דמעות הרעות שנפסלו דמקרו פירי השתא נחשט דקגי טובא הוי פירי כל שכן מעות שנפסלו ותו דכל המטלטלים קונין זה את זה מוקי בגמ' במעות חד פסלתו מלכות ומד פסלתו מדינה כל שכן דמעות שנפסלו דמקרו פירי לגבי כסף לכך נראה דמעות הרעות היינו שיואלת קלמ ואסימון אנטריך לפרש"י דמפרש אסימון הוי שעשוי כמקון המטבע היואלת בעיר ואין חסר רק כורה אשמועינן דאפילו הכי הוי פירי אע"ג דאינו חסר כ"א מעט דבדבר מועט יטביעו הרעה מהס ולדינו תס דמפרש אסימון שיש עליו כורה ואינה יואלת כהואל ש"ל שיואלת דדוקא אף לא כל כך דדוקא כמו מעות הרעות ומטלטלין קונין מטבע אשמועינן דקונין אפילו מטבע כמו מעות הרעות ואסימון דמקרי פירי לגבי כסףא ולגבי מטלטלין מקרי כטעא:

**אסימון.** פרש"י שאין זו כורה כלל וקשה לרבינו תם דצפרק כמה אשה (שבת דף סה. וסס ד"ה לעבד) אמרו יואלן כסלע שעל גבי התייטת אי משום כורתא לעיבד ליה פולסא משמע דפולסא יש עליו כורה וצגמרא מפרש לקמנ' מאי אסימון פולסא ו"ל לפרש"י דכל דבר שאינו כמקונו קרי אסימון או שאין זו כורה או שיש בו כורה שאינה חשובה וא"ת מה בין אסימון שאין עליו כורה למעות הניתנין לסימן צבית המרמז דאמר' צגמ' (סס) ושזין רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון מודה שאין מחללין על מעות הניתנין כו' ויש לומר דאסימון הס מעות שנעשו צרוצז ובעזי וצמסקל המטבע היואל בעיר ודבדר מועט יטביעו הרעה מהס ולכך מחללין על אסימון ור"ת מפרש דאסימון יש בה כורה ואינה יואלת כהואל וא"ת צגמרא קאמר רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דמיא וצרת הכסף לרבות כל דבר הנגזר ציד דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר לרבות דבר שיש בו כורה משמע דרבי ישמעאל לא בעי כורה אסימון יש בו כורה וא"כ היאך אמרינו פירות יכול לחזור בו וצ"ל לרבות כל דבר הנגזר ציד אע"פ שאינו יואל כהואל אף שיהיה בו כורה כל דהו ור"ע בעי כורה חשובה שתלא כהואל אף יואלת לגמרי לא בעי מדאליטריך לרצוי ולפ"י רש"י אחי שפיר:

נעשה

**גמ'** אמר לעבדו. שישלח יד וכן עשה: מנין. שהוא חייב: לא שנו. דאיכא דנטל ולא הגביה כל המציא פטור: אלא נשברה. לאונס הוא והרי לא קנאה שיתחייב צאונסין: אבל החמיצה. פשיעה היא ומוזיק צידים הוא דבשביל שמסירה החמיצה שכן דרך

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יין להחמיץ ככלי חסר: גירי ידידיה אהנו לה. חזים שלו גרמו לה להחמיץ: דניחא ליה דסיחיו כולה חזים צמים להאי רביעית. שתשמר אותה רביעית ולא תחמיץ ולעולם שלימות יד דבצר אחר צריכה חסרון והנטול פקדון ומגביהו על מנת לשלוח בו יד כל זמן שלא חסרו אינו מתחייב בהגבתו הואיל ולא נטלו ע"מ לגזול את כולו אלא לשלוח בו יד ושלוחות יד בלא חסרון לימיה אכל יין שאינו משתמר אלא בכלי מלא הוא ליה כמי שנטל והניחו עם השאר להשתמר ונעשה שואל על כל שאר המצות: הגביה ארנקי ונטול דינר. ולא נטל לשמואל מהו: אבל וזוא מינטר. לבדו ולא ניחא ליה דלהוי אינן צמים להאי ולא הוי כנוטל ומניח: שאני נטירותא דארנקי. כיס מלא נראה ומשתמר ואין נוח להיות נאכזר כדינר יחיד:

## הדרן עלך המפקיד

**הזהב קונה את הכסף.** הלוקח דינרי זהב טעושים דינרי כסף ונתן לו דינרי זהב משיכת הזהב קונה את הכסף לבצעל הזהב ונתחייב לו זה משקבל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ואינו יכול לחזור בו. אבל הכסף אינו קונה את הזהב שחס נתן לו דינרי הכסף תחילה לא קנה ויחלין שיהיה לחזור דמטבע

כסף הוי מעות משום דחריפי לנתן כהואל ודינר זהב אינו אלא כשאר מטלטלין ופירות ומעות אינן קונות עד שימשוך המטלטלין אבל משיכת המטלטלין קונה ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא איכא דילף משיכה מן המורה ואיכא דמוקי לה בתקנתא דרבנן: הנחושה. פרוטות של נחושת: קונה את הכסף. דינרין של כסף או כל מטבע של כסף כולן טעם אחד להם מי שטבעו חשוב לטבעו הוי מעות ואינו קונה ומי שאין טבעו חשוב וחרף הוי כפירות ומשיכתן הוא קיום דבר: מעות הרעות. שנפסלו: אסימון. שאין עליו כורה פלדיון צלע"ו וזוים עגולין ומוכנים לצור עליהם את הנורה בחותם שקורין קו"ץ: כל המטלטלין קונין זה את זה. בין צמורת חליפין שהחליף אלו באלו כיון שמשך האחד קנה חזירו את שלו בין צמורת דמים כגמא תמן לי את שלך בך וכן זה חוזר ואומר לו בכמה תמן לי שלך בך וכן ונתלכו ומשך האחד נתחיימו הדברים. והאי כל לאתויי אפי'

כיס מלא מעות צמים מלא מעות כדריש לקיס צגמרא': יכול לחזור בו. זה וזה: כל שהכסף צידו כו'. פליג אדרבנן דאמר נתן לו מעות יכול לחזור בו אפילו לוקח ואח"כ ר"ש למימר מוכר שהכל צידו הוא דיכול לחזור בו אבל לוקח אין יכול לחזור בו. ובגמ' מפרש טעמא: גמ'

דחריף

א' וקדושין מב"ה  
ב' צהרי"ף והוא"ש ל"ג  
ז' הכלל וכן נכון ע"י  
מייט"א. א' גטין ל'  
ד' ולקמן מ': עד א'  
ה' ע"ז צ"ל: ו' ולקמן  
מ': א' ו' ולקמן מ':  
ח' ולקמן מ':  
ט' מהר"ם י' ודף מ"ב:  
ס' ודף מ"ג:

## תורה אור השלם

1 על כל דבר פשע על שור על גמור על שח על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שיהיה אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעה: שבות כב ח  
2 אם לא יקצא הנגב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במקלאת רעהו:

שמות כ ב

## הגהות הגר"א

[א] במשנה (זה הכלל) תא"מ:

## לעזי רש"י

פלדיון. מחבת. לפני שהוטבעה בה צורת מטבע. קו"ץ [קו"ץ]. הורט (לטינית מטבע).

## מוסף רש"י

על כל דבר פשע. בתר אם לא שלח ידו מבין (קדושין מב). שחייב על המחשבה. או על הדבור, שחס אמר את חשד לשלוח יד בקדונו הרי הוא נכסותו מאותה שעה ואיך להחמיץ בכל אונסין שעלו בו, אפילו הוי שומר חנם שלא היה חייב עד עכשיו אלא בפשיעה (שם) או: הך מחשבה הואלת דבור כפה הוא, דלא לא מויליא כפה משכמו למאי נחייב לה (מנחות ב). אין לי. שנתחייב צאונסין בשלימות יד אלא בזמן ששלח זה הוי הוא עמלו (קדושין סב). הדרן עלך המפקיד